

Čingischán a jeho svět na unikátní výstavě v Národním muzeu

11.3.2025 - | Národní muzeum

Národní muzeum společně s Národním muzeem Čingischán zahajuje 11. března 2025 první ze svých letošních výjimečných výstavních projektů. Jméno mu dala mimořádná osobnost světových dějin: Čingischán. Náplň výstavy je ale mnohem širší a nesoustřeďuje se pouze na život a dobu legendárního dobyvatele a zakladatele jedné z největších historických říší. Unikátní výstavu Čingischán bude mít veřejnost možnost navštívit v Historické budově po dobu téměř čtyř měsíců, tedy do 22. června. Výstava přitom nabídne jedinečné předměty světového kulturního dědictví, které jsou v zahraničí prezentovány jen zcela výjimečně, a to ze sbírek Národního muzea Čingischán v mongolském Ulánbátaru a z Archeologického ústavu Mongolské akademie věd. Výstava, doplněná o neméně unikátními předměty z depozitářů Národního muzea, provede návštěvníky světem velikého chána v první čtvrtině 13. století i staletími před ním a po něm. Návštěvníci se mohou těšit na poklady z monumentálních podzemních hrobek hunských panovníků, zbraně a jezdeckou výstroj obávaných mongolských jezdců, připomínky jejich tažení, která na staletí změnila velkou část tehdy známého světa a také předměty poskytující vhled do tajemného duchovního světa a mystiky dávných Mongolů, jejich každodennosti a osobních příběhů. Výstava, zahrnující více než 260 exponátů či souborů předmětů, představí ve třech výstavních sálech vzácné zlaté šperky, zbraně, oděvy, rituální masky, malby, keramiku či jezdecké vybavení včetně nejvzácnějšího exponátu z doby Velké Mongolské říše, unikátního dřevěného koňského sedla.

Slavnostního zahájení se zúčastnili prezident České republiky Petr Pavel a prezident Mongolska Uchnaagiin Chürelsüch, společně s ministrem kultury Martinem Baxou a mongolskou ministryní kultury, sportu, cestovního ruchu a mládeže Chinbat Nomin a dalšími významnými hosty.

„Výstava Čingischán je prvním z velkých světových projektů, které letos představíme v Národním muzeu. Výstava přibližuje nejen osobnost Čingischána, ale také jeho předchůdce a následovníky a nabízí komplexní pohled na tuto historickou epochu. Poprvé v České republice budou k vidění unikátní exponáty ze sbírek Národního muzea Čingischán v Ulánbátaru a dalších mongolských institucí, doplněné o vzácné předměty ze sbírek Národního muzea. Národní muzeum pravidelně do Prahy přiváží atraktivní výstavy mezinárodního významu, a přispívá tak k tomu, že se naše hlavní město řadí mezi přední kulturní metropole Evropy,“ říká generální ředitel Národního muzea Michal Lukeš.

Výstava Čingischán představí nejen proslulého panovníka a dobyvatele, ale též jím na počátku 13. století založenou Velkou Mongolskou říši, která v době svého největšího rozmachu zaujímala rozsáhlá území v Asii a v Evropě, a je považována za druhou největší říši v historii. Vedle toho se výstava věnuje historii Turkických kmenů a asijských Hunů, kteří žili na území Mongolska před příchodem Mongolů, a jejichž nomádský způsob života měl vliv na utváření mongolské státnosti. Závěr výstavy pak reflektuje vpád Mongolů do Evropy na počátku 13. století, který měl přímý vliv na historii střední Evropy.

„Národní muzeum Čingischán organizuje po celém světě výstavy s tímto tématem už od svého otevření v roce 2022. Po vzájemné dvouleté spolupráci uvádí nyní Národní muzeum České republiky výstavu Čingischán, která se koná pod záštitou prezidentů obou zemí. Cílem výstavy je představit hluboký odkaz Čingischána a Mongolské říše, který zanechal v lidské historii, zdůraznit jejich

význam a zajistit, aby toto dědictví správně pochopily současné i budoucí generace. Výstava má rovněž za cíl seznámit její návštěvníky s kulturním dědictvím nomádských Mongolů a prezentovat společné výsledky vědeckého a vzdělávacího výzkumu. Vědecká spolupráce mezi Mongolskem a Českou republikou má hluboké historické kořeny. Před šedesáti lety zahájili mongolští archeologové z iniciativy českého archeologa Lumíra Jisla společný výzkum, který znamenal počátek komplexní spolupráce v oblasti archeologie, vykopávek, průzkumů, antropologie a historie. Kromě toho známý český mongolista Pavel Poucha před 70 lety vydal v češtině Tajnou kroniku Mongolů, která zachycuje Čingischánův život. Tato výstava je první nezávislou výstavou kulturního dědictví Mongolska, která byla oficiálně představena v České republice, a znamená začátek nové kapitoly kulturní a vědecké spolupráce mezi oběma národy. Rád bych poděkoval řediteli Národního muzea panu Michalu Lukešovi a jeho týmu za spolupráci při organizaci této komplexní výstavy, která plně představuje historii tisíciletého génia Čingischána, jeho předků a potomků," říká Chuluun Sampildondov, generální ředitel Národního muzea Čingischán.

Úvod výstavy přibližuje Velkou Mongolskou říši a jejího zakladatel Čingischána. Ten, ještě pod původním jménem Temüdzin, jako sjednotitel mongolských kmenů, přijal v roce 1206 tento titul, označující Velikého chána. „Pozornost věnujeme rovněž jeho rodině a zejména ženám jeho života. Matka, manželka i dcery hrály velkou roli v rozšíření jeho říše, byly mu rádkyněmi i inspirátorkami. Méně se pak ví, že Čingischán aktivně vystupoval proti únosům žen. Tento do té doby rozšířený zvyk mezi kočovníky totiž velmi významně ovlivnil i jeho osobní život, když se obětí takového únosu stala jeho milovaná první žena Börte," vysvětluje autorka výstavy Helena Heroldová. O Čingischánově životě, plném dramatických zvratů a zápletek, se nejvíce dozvídáme z Tajné kroniky Mongolů, kterou, jak návštěvník výstavy zjistí, v roce 1955 do češtiny přeložil Pavel Poucha.

Druhá část výstavy vychází především z hojných archeologických nálezů z Mongolska a vypovídá o státních útvarech před příchodem Čingischána. Jde zejména o Xiongnu, kteří jsou na Západě známi jako Hunové, a Orchonské Turky. Jejich válečné postupy a výzbroj v podobě luku brilantně ovládaného bojovníkem na koni od nich Mongolové převzali a postavili na nich své vojenské úspěchy. Vystaveny jsou i předměty, které pro Náprstkovo muzeum asijských, afrických a amerických kultur získal Lumír Jisl, který prováděl archeologické výzkumy v Mongolsku v roce 1958.

Závěrečná část výstavy představí život v době Mongolské říše, a to především prostřednictvím umění a kultury spojených s hlavním městem Karakoram. Zvláštní pozornost je věnována také mezinárodnímu obchodu a nástupnickým říším, které po smrti Čingischána vznikaly. Výstava reflektuje také tažení do Evropy, které je součástí české a moravské historie a k němuž se pojí celá řada historických událostí ale i legend a pověstí.

Výstavu Čingischán doprovodí komentované prohlídky, přednášky, workshopy, výtvarné ateliéry a lektorované programy pro školy. Návštěvníci se mohou těšit také na Den s Čingischánem – akci zaměřenou na rodiny s dětmi nebo na Festival mongolské kultury v Náprstkově muzeu. Výstava Čingischán bude v Historické budově Národního muzea otevřena do 22. června 2025.

Spolupráce Národního muzea s mongolskými kulturními institucemi bude pokračovat i v příštích letech. Ještě před slavnostním zahájením výstavy Čingischán podepsal generální ředitel Národního muzea Michal Lukeš společně se svým protějškem z Mongolské akademie věd, prezidentem akademie Demberelem Sodnomsambu, smlouvu o spolupráci na uspořádání další výstavy, díky které se v roce 2027 uskuteční další velký světový projekt Dinosauri, draci z Mongolska, na které se představí nejcennější mongolské nálezy dinosaurů. Exponáty, jejichž velká část nikdy nebyla zpřístupněna veřejnosti, přiblíží návštěvníkům Národního muzea i dosud méně známé druhy dinosaurů. Prostřednictvím 61 unikátních exemplářů i souborů předmětů, z nichž některé patří do Národního pokladu Mongolska, výstava přiblíží příběhy jejich objevení, způsob života dinosaurů, moderní paleontologické postupy a významné vědecké objevy.

Výstava Čingischán

Nádoba s jelenem a kozorožcem

Dřevěné sedlo na koně

Třmeny

Zlaté šperky s tyrkysy

Zrcadlo

Lakovaná miska

Koruna

Dirham

Ozdoba s vyobrazením Buddhy

<https://www.nm.cz/media/tiskove-zpravy/cingischan-a-jeho-svet-na-unikatni-vystave-v-narodnim-muzeu>